

חברות וחברים יקרים, שותפים לדרך.

החיבור בין המשימה המשותפת שלנו, מחנכי מתבגרים משולי החברה, לנושא הכנס - "תרבות ישראלית רבת פנים", כלל אינו מובן מאליו, כי "העצמי הוא חסר בגרות רוחנית, והוא מתבגר על-ידי מתן ליבו לאחרים" - כפי שלימד אותנו האיש שצעד שלוב זרוע עם מרטין לותר קינג מסלמה למונטגומרי, הרב אברהם יהושע השל. אולי הקושי הגדול מכל עבורנו כמחנכים הוא לעמוד מול השאלה - איך ייתן מתבגר את ליבו לאחרים בעוד הוא חי ושורד בסביבת חיים כאוטית, בתנאים סוציו-אקונומיים קשים, בנסיבות של מעבר בינתרבותי והורות מוחלשת?! זאת ועוד: איזה סיכוי יש לנער הזה להפריד בין מצבו ומצוקותיו לבין עולם הפנטזיות, שפולש ללא הרף אל תודעתו המתעצבת דרך פלאזמות, מסכים, סמארטפונים וטאבלטים, בשטף בלתי נלאה של גריה חושית ומידע בלתי-מובחן, שמציף אותו.

החכם מכל אדם, שלמה המלך, אמר כבר - "והחי ייתן אל ליבו" - רק חי, שחייו הם חיים של מוגנות ושל פשר, מסוגל "לתת אל ליבו" - מסוגל לתת **את** ליבו, ולהעניק את ליבו לאחר.

תנאי חיים בשולי החברה מצמיחים "מוטציות אנושיות", אמר ההוגה ז'אן אמרי:

- הם ייתנו אל ליבם!?

- הם ייתנו **את** ליבם!?

הם יהיו אלה, שבחייהם הבוגרים יגשימו את חזון הסדר החדש של כבוד נשיא המדינה! החזון לפיו "ארבעת השבטים" של החברה הישראלית, יהודים, ערבים, דתיים לאומיים וחרדים, ייצרו ישראליות משותפת, מבוססת על השראה, אנושיות ורגישות - כדברי הנשיא.

להשקפתנו - התשובה נמצאת כאן אצלנו, לא ברפורמות שמתחדשות לבקרים, ולא במיקור חוץ כזה או אחר. במתקנות שבמדינות זוכות מסורות חינוך שורשיות להוקרה ולכבוד, גם ברבות השנים, ואולי **דווקא** ברבות השנים, לאחר שהוכיחו את חיוניותן. את הרלוונטיות שלהן משמרים על-ידי התאמה לעידן החדש, בלי לוותר על התשתית הרעיונית שעליה הוקמו. כי לאותנטיות אין תחליף. כך המקרה של המסורת החינוכית הישיבתית מאז ייסודה על-ידי ר' חיים מוולוז'ין ועד היום, וכך גם - במקרה שלנו - המסורת החינוכית של כפר הנוער הישראלי, שעבור האבות המייסדים שלו היתה כל סביבת חינוך אמורה להיות תבנית מוקטנת של חברה עתידית מתוקנת. והאדם - כמאמר המשורר, "אינו אלא תבנית נוף מולדתו". האדם - כל אדם. כפי שנאמר בחוק חינוך ממלכתי של מדינת ישראל, 1953: "מטרת החוק היא לחנך אדם להיות אוהב אדם".

כבר בראשית שנות ה-20 של המאה הקודמת ענה א"ד גורדון על השאלה - איזה עם יקום בארץ הזאת, כשקבע: "עם אדם אנו רוצים לברוא כאן". "עם אדם" נברא, כאשר שותפים לדרך מקצווי החברה האזרחית מאמצים שיטה ודרך, שמחזירה אותנו אל השורשים הללו, וכך כתב אריה סימון מבן שמן - "כל מעשה חינוכי מתרחש לאור חזון מודע או בלתי-מודע של דמות האדם. החניך אינו רק צלם אלוקים, יש בו יצרים חסרי ריסון, השפעה של תודעה וסביבה, דפוסי חברה ותרבות, **בעוד כוחות כבירים חיצוניים ופנימיים מאיימים על האני, שבחזקת סכנה של המחנך**, שיכול לברוח מן המשימה, להפוך לטכנאי של הקניית ידע ומיומנויות-

או -

לבטוח באותה היבראות בצלם, ביחידותו של האדם. כאן טמון היסוד האוטופי שבחינוך."

"דרך כפר", מול מציאות של כאוס ודיסטופיה, רואה במחנך עוגן אנושי, שיוצר עם חניכיו במימד המרחב והזמן, הווה לכיד, שהמאפיינים הבולטים שלו הם האיכויות שהיו בכפר של האנושות - ממנו באנו כולנו.

"צריך כפר שלם כדי לגדל ילד" - צריך שיטה, שבנויה מחלקי שלם סדורים, שיטה ודרך, שהופכים את תקופת ההתבגרות לשעת חסד, לחלון הזדמנות קצר להכאיב, אך יעיל מאוד, שבו אנו מעניקים למתבגר סביבת חינוך, שנוטעת בכל נייע של חיי הרגש והמחשבה שלו זרעים של תובנות, ערכים ונאמנויות, שינווטו את חייו כבוגר.

בכנס הראשון של "דרך כפר" אמר אורח הכבוד של הכנס, חתן פרס ישראל פרופ' ראובן פוירשטיין ז"ל: "הדרך מציעה תשובה הולמת לצרכי מתבגרים, שעומדים על עברי פי פחת. זו הדרך אל אופק חדש של פשר ושל יכולות לעצור גלישה לחיים, שמעיבים על צלם האלוהים של האדם". ואף שאל:

"האם יקשיבו אלה שחייבים להקשיב?"

האם ישמעו אלה שתפקידם לשמוע?...

אני תפילה כי כן - אמנם יקשיבו, ישמעו ויעשו - כי בחיינו הדבר".

אני מצדיע לכולכם פה שהקשבתם, ששמעתם, ואתם עושים.

ומעבר למעגלי הלימוד ולטקסטים המרתקים שאנחנו עוסקים בהם - כל אחד מכם, היושבים כאן, באישיותו הוא הוא הטקסט שתלמידיו לומדים - הטקסט שלא יישכח לעולם.

